

Megütötte tanárát egy Csongrád megyei kisváros általános iskola diákja.

A tanár, aki egyben a diák osztályfőnöke nem nyilatkozott, az iskola igazgatója viszont elmondta, hogy feljelentést tettek a rendőrségen.

A 14 éves fiú magyar óra közben csapta arcul nevelőjét, aki ki akarta küldeni a teremből, mert a tanuló zavarta az órát.

A 16 éves Tolna megyei diák szerdai feljelentése szerint a rablás kedden, az iskolában tartott gyakorlati foglalkozáson történt. A sértett arról számolt be, hogy az egyik fiú el akarta venni a mobiltelefonját, majd amikor ő ezt nem hagyta, a padhoz bilincseltek, a telefont pedig elvették tőle. Az áldozat kis idő után kiszabadította magát, és követelése után visszakapta a telefonját, de a memóriakártyáját megtartották. A rendőrök a két 17 éves diákot előállították; jelenleg vizsgálják, hogy a rablás mellett elkövették-e a személyi szabadság megsértésének büntetettét is.

Egy általános iskolában három, 13-14 éves gyerek megfenyegette egyik társát, hogy megverik, ha másnapra nem visz nekik 200-200 forintot. A sértett ezt félelmében megígérte, de mivel másnap nem volt nála a pénz, megverték. A gyermek könnyű sérüléseket szenvedett. A zsarolásról az iskolarendőrtől szerzett tudomást a rendőrség. A diákok szülei jelenlétében tettek beismerő vallomást, de arra nem adtak magyarázatot, mire kellett volna nekik a pénz. A három elkövető egyike kitűnő tanuló.

Tartalomjegyzék

Előszó	3
I. Bevezető	4
II. Az iskolán belüli erőszakhoz kapcsolódó bűncselekmények.....	6
III. Az iskolán belüli erőszak büntetőjogi megközelítése, a gyermekekre vonatkozó jogkövetkezmények.....	11
Gyermekkor	11
Fiatalkor	12
IV. Iskolán belüli erőszakhoz kapcsolódó bűncselekmények	14
Testi sértés	14
Zsarolás.....	15
Rablás	16
Személyi szabadság megsértése	17
Kényszerítés.....	18
Önbíráskodás.....	19
Garázdaság	20
Rongálás	21
Közfeladatot ellátó személy ellenie erőszak.....	22
Visszaélés személyes adattal	23
Közveszéllyel fenyegetés	24
Lopás.....	25
V. Intézmények közötti együttműködés	28
VI. Értesítési kötelezettség – eljárás jogsértő cselekmény észlelésekor.....	29
A gyermekek védelmének rendszere	31
Területi gyermekvédelmi szakszolgáltatás feladatai	32
Gyermekjóléti szolgáltatás feladatai	33

Tisztelt Pedagógusok!

A pedagógusok évezredek óta előreviszik az embereket, az általuk végzett munka kiemelkedő fontosságú és a jövőt illetően meghatározó. Nemcsak tananyagra okítják a gyermekeket, hanem jelenlétükkel, viselkedésükkel, reakcióikkal mintát adnak a felnövekvő generáció számára, elősegíti a gyermekek kompromisszumra kész, tisztelettudó emberekké nevelését.

Szívből reméljük, hogy az általunk készített rövid tájékoztató segítséget nyújt az iskolán belül előforduló erőszakkal összefüggésbe hozható bűncselekmények felismerésében és kezelésében. Nem volt célunk, hogy teljes részletességgel tárjuk fel az adott bűncselekményeket, csupán az, hogy támpontot adjunk ahhoz, hogy egy-egy erőszakos cselekmény alkalmasint megvalósít-e, illetve megvalósíthat-e valamilyen jogsértést. A leírt gyakorlati példákkal szemléltetve pedig iránymutatás adjunk arra vonatkozóan, hogy melyek azok a helyzetek, amikor az iskolának fel kell ismernie, hogy diákcsínnel, vagy valamilyen bűncselekménnyel áll szembe, és ennek megfelelően milyen utat kell, vagy lehet választani a probléma kezelésére.

A kiadvány alkalmas arra is, hogy adott esetben támpontul szolgáljon egy-egy osztályfőnöki óra témájául is. Így a tanulók már egy esemény kipattanását követően nagyon gyorsan, illetve akár megelőzési céllal is alapvető ismeretekhez juthatnak. Ez abból a szempontból nagyon jó, hogy nem telik el hosszú idő egy esetre való szakszerű reagálásig, illetve a gyermekek már rendelkezni fognak bizonyos alapismeretekkel, amelyek segítséget adhatnak a meghívott rendőrségi szakembernek is prevenciók foglalkozása megtartásakor.

Szükséges, mi több, elvárható, hogy a bajban lévő gyermekek, tanulók iskolai magatartását, jelzéseit az ott dolgozók fel tudják ismerni, jól tudják értelmezni, és elsősorban annak tekintsék, amit ténylegesen jelent, ne annak, ahogyan megnyilvánul.

Segítsük közösen a gyermekeket, hogy érzelmeik kifejezése, konfliktusaik ne erőszakos cselekedetekbe torkolljanak. Előzzük meg, hogy egy meggondolatlan lépéssel ne kerüljenek „parkoló pályára”. Támogassuk őket abban, hogy az iskolában meg tudják állni a helyüket, és tanítsuk meg őket arra, hogy ne tegyék, de ne is tűrjék el az erőszakot, és tudassuk velük, hogy, ha ilyen helyzetbe kerülnek, hozzánk bizalommal fordulhatnak.

Természetesen az iskolán belül felmerült – bűnelkövetéssel és áldozattá válással - kapcsolatos problémákkal, azzal kapcsolatos rendőrségi eljárás igénylésével, valamint ezzel kapcsolatos kérdéseikkel kérjük továbbra is forduljanak a területileg illetékes rendőrkapitányság, illetve a Veszprém Megyei Rendőr-főkapitányság Bűnmegelőzési Osztály megelőzéssel foglalkozó munkatársaihoz.

Veszprém Megyei Rendőr-főkapitányság

Hazánk iskoláiban tapasztalható az erőszakos, agresszív cselekmények gyakoribb megjelenése, és azok fokozódása. A háttérben sokszor vélt, vagy valós sérelmek állnak, de egyre többször jelenik meg a motiválatlan erőszak is. Az oktatás-nevelés elméleti és gyakorlati szakemberei itthon és külföldön is egyre többet foglalkoznak azzal, mit lehetne tenni annak érdekében, hogy az ilyen jelenségeket elkerülhessük, megelőzhessük, vagy legalább idejében felismerhessük a lehetséges kiváltó okokat.

Gyermekeink biztonsága és a jövő generációjának az erőszakmentes, önrendelkezés körébe tartozó biztonságos életvitelre nevelése alapvető társadalmi érdek. Az iskolán belüli erőszak kezelését azonban megnehezíti a tanárok azon érzése, hogy jogaik és lehetőségeik korlátozottak, ezzel szemben a tanulói és gyermeki jogok a diákokban egyre tudatosabbá válnak, a szülők az esetek egy részében nem partnerei az iskolának, illetve az, hogy a segítő intézmények, szakemberek túlterheltek.

A gyermek erőszakos, agresszív viselkedését minden életkorban komolyan kell venni. Csak Magyarországon az elmúlt három évben több mint 15 százalékkal nőtt az ilyen esetek száma. A szülőket és a gyerekekkel egyéb kapcsolatban álló felnőtteket, noha aggodalommal tölti el az effajta viselkedés, gyakran elintézik az egészet azzal a reménnyel, hogy a gyerek majd úgyis kinövi azt. Pedig a gyermek erőszakos viselkedését - bármely életkorban jelentkezik is - komolyan kell venni.

Gyermekeink a felnőttekre vannak utalva, minket figyelnek, tőlünk tanulnak. Amíg fel nem nőnek, konfliktusaikat, élethelyzeteiket nagyrészt érzelmeikre utalva oldják meg. A problémaközpontú megoldásokat tőlünk tanulhatják meg, mi vagyunk a minta. Elsőként a család, illetve az a szűkebb környezet, ahol a gyermek él, másodikként pedig az iskola az a színtér, ahol bontogatják szárnyaikat, és ahol felkészülhetnek az életre. Itt élük meg, mi az, ami sikerhez, mi az, ami kudarchoz vezet.

Az iskolán belüli erőszak kezelésében és megelőzésében fontos szerephez jutnak a gyermekekkel napi szinten érintkező és foglalkozó pedagógusok, hiszen ők értesülnek első kézből a gyermekek, vagy gyermek és pedagógus között felmerülő konfliktusokról, problémákról. Az osztályfőnökök gyermekekkel kialakított bizalmi kapcsolata, tekintélye elősegítheti az iskolán belül előforduló erőszakkal szembeni fellépést.

Ahhoz, hogy a tanulók közötti agressziót, az iskolai erőszakot minél jobban megközelíthessük elengedhetetlen, hogy tisztázzunk néhány alapfogalmat.

Erőszak: Szisztematikus magatartás, a mások feletti uralkodásra, illetve ellenőrzésre irányuló fájdalmat, szenvedést okozó stratégia.

Agresszivitás: a latin *agressio* (támadás) szóból ered, minden olyan viselkedésforma, amelynek célja másnak sérelmet vagy kárt okozni.

Sértett: az, akinek jogát vagy jogos érdekét a bűncselekmény sértette vagy veszélyeztette.

Áldozat: tágabb kört ölel föl, a bűncselekmény sértettjén túl, annak hozzátartozója is, akit valamilyen sérelem, kár ért (lelki, testi, anyagi).

Bűncselekmény: Szándékos vagy gondatlan cselekmény, mely veszélyes a társadalomra és a törvény bünteti.

Megelőzés: készségek fejlesztése, képességek kialakítása, az objektív körülmények formálása az egyént és a közösséget ért kár minimalizálása, elkerülése, kivédése érdekében.

Mobbing: a pszichológiai terror, olyan konfliktus, melynek során az egyén a szervezeten belül folyamatos, szervezett, rosszindulatú támadásoknak, zaklatásoknak, molesztálásoknak van kitéve bármely csoportosulás által. A modern szakirodalom ma már elsősorban a munkahelyen megvalósuló támadásokra vonatkoztatja. Az áldozat a mobbing hatására tehetetlen és védtelen helyzetbe kerül, és amíg a támadások folytatódnak, abban is marad. A támadó cselekedetek nagyon gyakran ismétlődnek (statisztikailag hetente legalább egyszer) és hosszú perióduson át folynak le (statisztikailag: legalább hat hónapig tart).

Bullying: olyan agresszív viselkedési forma (erőszakoskodás, zaklatás, terrorizálás), amely ismétlődő jelleggel irányul gyenge, egyedül lévő gyerekre, akinek nehézségei vannak, vagy képtelen önmaga megvédésére.

II. Az iskolán belüli erőszakhoz kapcsolódó jelenségek

Az egy-egy közigazgatási területen belül jelentkező, iskolán belül elkövetett erőszakos cselekmények számszerű meghatározása nagyon nehéz, hiszen a rendőrségi eljárás adatai e tekintetben nem reprezentatívak. A rendőrség által folytatott, az iskolán belüli erőszakhoz kapcsolódó büntetőeljárások száma nem azonos az e körben elkövetett cselekmények számával. Az iskolán belül elkövetett erőszakos cselekményeknek legalább akkora látenciája, mint a családon belüli erőszakénak. A látenciát több tényező is befolyásolja, melyben közrejátszik, hogy az áldozat megfélemlítettsége, szegényérzete okán nem jelzi a bántalmazást. A konfliktusok sokszor intézményen belüli fegyelmi felelősségre vonással zárulnak, de felmerülhet az esetleges bűncselekmények felismerésének hiánya is.

Az iskolán belüli erőszak meghatározása során először is szükséges leszögezni, hogy nem minden – akár diák-diák, akár diák-tanár közötti - konfliktus hordoz magában erőszakot, agressziót, vagy akár az sem biztos, hogy az azt vált ki. A gyermekek közötti, illetve a gyermek és pedagógus közötti konfliktusok ideális esetben verbális módon feloldásra kerülnek. Bizonyos esetekben azonban már túllépnek egy határt, és cselekményükkel vagy a házirend szabályait sértik meg, vagy súlyosabb esetben bűncselekményt valósítanak meg.

Az iskolai erőszakot az alábbi leggyakoribb megnyilvánulási formák jellemzik:

- a társadalmi, közösségi szabályok megszegése (az oda nem tartozás és visszautasítottság érzése okán, a konfliktus helyzet erőszakos rendezése miatt létrejövő jogsértő helyzet fel nem ismerése, a konkrét szabályok nem ismerete, határok tartásának képtelensége);
- a családi kötelékek elszakítása, „kiszállás” a közösségből, bandákhoz, csoportokhoz, idősebbekhez csapódás;
- a sérült önérzet helyreállítása, megvédése támadással vagy agresszióval (az iskola, mint intézmény és az ott dolgozók negligálása, ellenszegülés, más – beilleszkedő, gyengébb – gyerekek megtámadása, „kipécézése” bántalmazása, mobbing, bullying jelenségek, az iskola otthagynak);
- a pozitív önkép elvesztése (destruktív, öncsonkító, önpusztító magatartásformák követése, öngyűlölet
- speciális, ritkán előforduló forma a szexuális erőszak, abúzus (az ilyen esetekről - ezek maradnak leginkább rejtve - semmiképpen sem állíthatjuk, hogy egyáltalán nem fordulnak elő ilyen).

Az áldozattá váló személyek leggyakrabban tapasztalt tulajdonságai:

- alacsony önértékelés
- rettegés attól, hogy nem felelnek meg az elvárásoknak

- önmaguk hibáztatása, önagresszió
- úgy érzik, hogy nincs irányítás, vezetés az adott közösségben;
- önbizalomhiány, annak érzése, hogy mások jobban tudják a helyzeteket felmérni, kezelni
- nem tudnak másokkal megfelelő kapcsolatot kiépíteni, fenntartani
- hiányos szociális készségek
- szociális, érzelmi elszigeteltség
- népszerűtlenség, el nem fogadottság
- agresszív megnyilvánulások, mint önvédelmi taktika

Az iskolai erőszak „irányai” és az azzal összefüggő egyéb jelenségek

Iskolai bántalmazás hallatán, leggyakrabban a tanár által alkalmazott fizikai erőszak jut az emberek eszébe. Pedig ennél jóval gyakoribb, hogy a diákok egymást bántalmazzák, illetve mostanában találkozhatunk olyan esetekkel is, amikor a pedagógus válik diák vagy szülő általi támadás áldozatává. Újfajta jelenségként az is tapasztalható, hogy egy szülő az iskolában gyermekét ért vélt, vagy valós sérelem lerendezése, megtorlása, a gyermek védelme érdekében fizikailag bántalmaz, vagy megfenyeget, rendreutasít egy tanulót, vagy éppenséggel két szülő az iskolában ütközik össze gyermekeik konfliktusa miatt. Ez utóbbit nem szokás klasszikusan az iskolán belüli erőszakhoz sorolni, azonban említést érdemel, mivel színtere az oktatási intézmény, illetve alapja a gyermekkel kapcsolatos valamilyen irányú konfliktus, valamint a „lerendezés” módja is erőszakos jellegű.

Ezek alapján, az iskolán belüli erőszak irányai a következők lehetnek:

- tanár-diák
- diák-tanár
- diák-diák
- diák-iskolai alkalmazott (nem tanár)
- szülő-diák
- szülő-tanár
- szülő-szülő

Ugyancsak említést érdemel az is, **hogy az iskolán belüli konfliktus erőszakos megoldása nem csak az oktatási intézményben történhet, hanem annak közvetlen vagy távolabbi környezetében is**, olykor időben is jobban elkülönülve. Ilyen esetek pl. az iskola kapuján kívül lévő közvetlen utcai, kollégiumi, vagy távolabbi, pl. plázákban, lakóhelyen kirobbanó verekedések, bántalmazások, zaklatások, stb., vagy akár a világhálón megjelenő cselekmények révén. Az is tény, hogy **ezen agresszív magatartások forrása sok esetben az iskolán kívül keletkezik**. Ez lehet a lakókörnyezetben, a közterületen kialakuló bármilyen konfliktus az egymást ismerő diákok, vagy azok hozzátartozói között, illetve ma már kiemelt figyelmet kell szentelnünk az internet világában kialakuló jelenségeknek is. A kilencvenes évek közepe után született fiatalok életére, szocializációjára, világgképére,

felfogására jelentős hatással van a modern technika és annak eszközei. Életük részévé vált az „okostelefon”, az internet, a másodperceken belüli információátadás, a „személytelen önkifejezés”, a „cyber élet” eluralkodása. Ezzel kapcsolatosan sokszor fel sem fogják, hogy, amit közölnek, vagy megmutatnak az már nemcsak egy kis közösség, egy barát számára jelenik meg. Pillanatokon belül milliókhoz jut el visszavonhatatlanul, és a megjelenést követően ezek az „üzenetek” önálló életre kelnek, eltorzulnak. Mielőtt valaki észbe kap, máris áldozatává válhat egy netes támadásnak.

Ezért röviden ismernünk kell azokat a **világhálóval kapcsolatos jelenségeket, amelyek gyökerei, vagy következményei lehetnek az agresszióknak, illetve kapcsolódhatnak az iskolán belüli erőszakhoz is.** Az ezzel kapcsolatos káros hatások megelőzése elképzelhetetlen és kivitelezhetetlen a szülők bevonása nélkül, kérjük, hogy az alábbi ismereteket velük is osszák meg!

Létezik egy fogalom, a **"cyberbullying"**. Pontos jelentése, hogy az internet, mobiltelefonok és egyéb technológiák segítségével olyan szövegeket vagy képi anyagokat továbbítanak, amelyek alkalmasak arra, hogy az embert megzavarják, kínos helyzetbe hozzák, vagy rágalmakat terjesszenek róla.

Zaklatásnak számít, ha valaki másnak adja ki magát megtévesztés céljából, amikor egy harmadik személyről hazugságokat terjeszt, vagy amikor egy konkrét személy nevében kommunikál másokkal. Az is annak minősül, ha valaki olyan leveleket küldözget, amiket a címzett nem kért, esetleg perverz szöveget, képeket tartalmaznak. Az interneten is rá lehet valakire mászni, igaz nem fizikailag, de lelkiileg mindenképp. **Zaklatások, cikizések, durva bántások** szempontjából legveszélyeztetettebb a 13-17 éves korosztály, hiszen többségük szinte napi rendszerességgel használja a világhálót, ezért könnyebben válnak a rosszindulatú támadások célpontjává. Egyes esetekben már a 11-12 éves gyermekek is aktív internethasználók. Ez a korosztály a társadalom **online generációi** közé tartozik – **ők nap, mint nap használják az internetet, a mobiltelefont,** az azonnali üzenetküldési szolgáltatásokat, hogy a tanulmányaikhoz szükséges információkat megszerezzék, elolvassák a legfrissebb híreket, illetve szélesebb körben kommunikáljanak kortársaikkal. Könnyen hozzá is férhetnek ezekhez az elektronikus kommunikációs eszközökhöz az iskolákban, otthon, ismerőseiknél, könyvtárakban, illetve Wi-Fi hozzáférést biztosító helyeken. A modern kommunikációs eszközök használata során azonban kellemetlen élmények is érhetik őket, olyan cselekedeteket követhetnek el ellenük, amelyek során visszaélnék személyes adataikkal, jogosulatlanul használhatják fel fotóikat, a személyükre vonatkozó információkat, pletykák, rosszindulatú támadások célpontjaivá válhatnak.

A fiatalok szinte mindegyikük rendelkezik e-mail fiókkal is, sőt, nem is eggyel, hanem átlagban több, mint kettővel. Aktív tagja valamelyik közösségi oldal használoinak. Ezzel kapcsolatban azonban nem szabad elhallgatnunk, hogy a felnőttek nagy része is jelen van ezeken és hasonló hozzáállással is viseltetik azok iránt. Az iskolák azért biztosítanak internet hozzáférést a diákoknak, hogy azok szabadon kutathassanak a

tanulmányaik során hasznos és szükséges információk után. A tanulók nagy százaléka él is ezzel a lehetőséggel, de többségük egyéb célokra is használja a világhálót az iskolában, például elektronikus levelezést folytatnak. Emellett számtalan helyen nyílik mód arra, hogy internetezzenek: barátoknál, könyvtárakban, kávézókban, illetve szinte mindegyikük otthon is rendelkezik online kapcsolattal. Természetesen ez már nem csupán a tanulást szolgálja. **Az USA-ban, illetve Nyugat-Európában a tinédzserek háromnegyede használni azonnali üzenetküldési szolgáltatásokat, hatvan százalékuk rendszeresen olvas vagy ír blogot, negyedük pedig online chatszobákban társalog virtuális vagy valós ismerőseivel.** Ez a jelenség hazánkban is terjedőben van, és így negatív hatásai is egyre inkább megjelennek.

Egy felmérés szerint tíz fiatal közül négyen azt állították, hogy a szüleik rendszerint tudják, milyen online tevékenységet folytatnak, de semmilyen szabályt sem kell betartaniuk az otthoni netezés során. A megkérdezettek több mint negyede úgy gondolta, szülei egyáltalán nem tudják, mit csinál a világhálón, ezzel szemben 31 százaléknál léteznek szabályok a web használatára vonatkozóan, bár minden negyedik talál módot arra, hogy megkerülje a szülők előírásait. Jellemző, hogy **a tizenévesek életkoruk emelkedésével párhuzamosan egyre kevésbé tűrik, hogy szabályozzák online tevékenységeiket, illetve egyre kevésbé mutatnak hajlandóságot arra, hogy betartsák ezeket az előírásokat.** A 13-15 évesek több mint fele, a 16-17 évesek háromnegyede rendelkezik mobiltelefonnal is, és negyedük az iskolában is használja készülékét üzenetek küldésére.

A tizenévesek nem ismernek olyan kifejezést az általuk használt szlengben, amely a "cyberbullying" megfelelője lenne, sokszor nem is igazán tudják, hogy mit is jelent, így azt sem, hogy áldozatává váltak-e ilyennek. Azonban más fogalmakkal leírva a jelenséget kimutatható, hogy **egy évben tízből négyen már voltak részesei cyberbullying tevékenységnek.** Leggyakoribb a gimnazista korosztály, a 15-16 évesek körében, lányoknál az arány számottevően magasabb, mint a fiúknál. A leggyakoribb az, amikor valaki másnak adja ki magát megfélemlítés céljából, vagy valaki egy másik személyről terjeszt hazugságokat, illetve amikor valaki egy konkrét személy nevében kommunikál másokkal e-mailben vagy messenger programokon keresztül.

Jellemző, hogy a lányokat jobban megviselik a történetek, míg a fiúk kevésbé bántódnak meg. A leggyakrabban érzelmi reakció a düh, ezt követi a megbántottság és a zavartság, de sokuk ijedtséggel reagál. Sok esetben erőszakban csúcsosodik ki ez, amelynek színtere nem ritkán az iskola. Sokszor a pedagógus számára érthetetlen módon, minden előzmény nélkül jelenik meg az agresszió, a verekedés, a bántalmazás, azonban az esetek jelentős részében igen is van valódi ok, csak az nem látható módon jelenik meg és nem az iskolában.

Ezek megelőzése érdekében **kérjük a szülőket, hogy otthon – de az iskolában is figyelni kell erre - állítsanak fel szabályokat az internet használatára**

vonatkozóan, töltsék együtt az internetezésre fordított idő egy részét, így megismerhetik, milyen weboldalakot szokott látogatni gyermekük. Ez jobban nyomon követhető, ha a számítógép a lakás egy közös használatú helyiségében található, illetve ha gyakran ellenőrzik a böngészőben a meglátogatott oldalakat (azonban ennek nem szabad a gyermeki bizalom elvesztésével járnia), illetve az üzenetküldő programokban található címzetteket, akikkel gyermekük kommunikál. Fontos **felhívni a figyelmet arra, hogy óvni kell a személyes adatokat és elérhetőségeket**, mert ezek ismeretében bárki céltáblájává válhat a különböző szándékú internetes támadásoknak.

Különösen igaz ez a csevegő, illetve közösségi, kapcsolatépítő oldalakra (iWiW, myVIP, Facebook, stb.), amelyek rendkívül népszerűek a fiatalok körében, és könnyen fellelhetők a regisztrált tagok személyes adatai, telefonos és e-mailes elérhetőségei, illetve feltérképezhető kapcsolati hálójuk. A negatív tapasztalatokat érdemes megosztani a többi szülővel, illetve elmagyarázni a gyermeknek, milyen veszélyek, kellemetlenségek érhetik, és miként kerülheti el ezeket. A súlyosabb cselekményeket mindenképpen jelenteni kell az internet-szolgáltatónak vagy a hatóságoknak. Védelmet nyújthatnak a szoftverekbe épített, gyermekeket védő tiltások, valamint az olyan termékek, amely az otthoni, a támadásoknak leginkább kitett használóknak nyújt teljes körű védelmet.

Néhány konkrét javaslat, hogy mit tehet a szülő a zaklatások ellen?

- Az internetezésnek legyenek otthoni szabályai, a szülő érdeklődjön arról, hogy a gyermeke milyen weboldalakot látogat, kikkel chatel, ismerkedik.
- Hívjuk fel a gyermek figyelmét, hogy a személyes adatait védeni kell, nem tartozik másokra.
- A negatív tapasztalatokat a szülők osszák meg egymással, hívják fel egymás figyelmét a veszélyekre.
- Súlyosabb esetekben jelezzék az internet szolgáltatónak, esetleg a hatóságoknak a támadásokat, visszaéléseket (Magyarországon a zaklatás, bűncselekmény).
- A szoftverekbe épített gyermekeket védő tiltások is hasznosak lehetnek.
- Ha azt veszi észre, hogy tinédzser korú gyermeke viselkedése megváltozik, a korábban életvidám gyermekből búskomor, életunt nebuló lesz, és szinte már egyetlen pozitív élménnyről sem számol be a sulival kapcsolatban, akkor igenis beszélni kell vele. Mert a többieknek való megfelelés akkora szerepet játszik egy tizenéves életében, hogy akár az életét is képes lenne érte adni. Pedig ha még időben szólna szüleinek, akkor közösen meg tudnák oldani a problémát. Mert lehet iskolát változtatni, akár még másik városba is el lehet költözni, de az életünkből csak egy van, azt nem lehet újra élnünk.
- Olyan szoftver alkalmazása, amely alkalmas a káros tartalmak elérésének
- blokkolására.

III. Az iskolán belüli erőszak büntetőjogi megközelítése, a gyermekekre vonatkozó jogkövetkezmények

Az iskolában elkövetett fizikai bántalmazás egyrészt felvethet büntetőjogi felelősségre vonást, másrészt iskolán belüli felelősségre vonást, ami a tanulói és közalkalmazotti jogviszonyból eredően fegyelmi eljárás megindítását jelenti.

Az erőszakos viselkedést a büntető törvénykönyv egyes paragrafusai büntetni rendelik, de az elkövetett bűncselekmények esetében a gyermekek életkora befolyásolja a büntethetőséget.

Gyermekek

Általában elmondható, hogy - életkora alapján- bűncselekmény elkövetéséért nem büntethető az, aki **a cselekmény elkövetésének napján nem töltötte be tizennegyedik életévét**. A törvény alapján a gyermek 14. életévének betöltéséig **gyermekkorúnak** minősül, mely büntethetőségét **kizárja**. (Egyes esetekben azonban a **12. évtől** büntethető a gyermek, így emberölés, az erős felindulásban elkövetett emberölés, a testi sértés, a rablás és a kifosztás elkövetője, ha a bűncselekmény elkövetésekor a **tizenkettedik** életévét betöltötte, és az elkövetéskor rendelkezett a bűncselekmény következményeinek felismeréséhez szükséges **belátással**. Ezt szakértőnek ki kell mondani.) A hatóság a gyermekkorúval szemben elrendelt nyomozást megszünteti. A büntető törvénykönyv szerinti büntethetőséget kizáró ok fennállásának ténye azonban nem zárja ki, hogy a gyermekkorúval szemben bizonyos – **nem büntetőjogi** – intézkedéseket alkalmazzanak.

A gyámhatóság (járási gyámhivatal) a gyermekjóléti szolgálat javaslatának figyelembevételével **védelembe veheti** a szabálysértési hatóság értesítése alapján a szabálysértést elkövetett fiataikorút, **a nyomozó hatóság nyomozást megtagadó határozata alapján a tizennegyedik életévét be nem töltött gyermeket**, a rendőrség, az ügyészség, illetve a bíróság jelzése alapján a bűncselekmény elkövetésével gyanúsított, vádolt fiataikorút.

A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvény az alábbiakban határozza meg azokat a hatósági intézkedéseket, melyek a gyermekvédelmi gondoskodás körében alkalmazhatóak:

- *a védelembe vétel,*
- *a családba fogadás,*
- *az ideiglenes hatályú elhelyezés,*
- *az átmeneti nevelésbe vétel,*
- *a tartós nevelésbe vétel,*
- *a nevelési felügyelet elrendelése,*
- *az utógondozás elrendelése,*
- *az utógondozói ellátás elrendelése.*

Fiatalkor

A büntetőtörvénykönyv szerint fiatalkorú az, aki a bűncselekmény elkövetésekor **tizenkettedik** életévét betöltötte, de a **tizennyolcadikat** nem (magyarázatát lásd a gyermekkor résznél).

A fiatalkorúval szemben bűncselekmény elkövetése miatt alkalmazott büntetés vagy intézkedés célja elsősorban az, hogy a fiatalkorú helyes irányba fejlődjék és a társadalom hasznos tagjává váljék. Ennek hátterében az áll, hogy a fiatalkorú kritikai, erkölcsi, értelmi fejlődése még ebben az életszakaszban is kialakulóban van. A polgári jogi szabályok szerint korlátozottan cselekvőképes személynek tekintendő, aki még viszonylag csekélyebb élettapasztalattal rendelkezik, nem minden esetben képes maradéktalanul felismerni cselekménye társadalomra hátrányos következményeit.

A szankciók kiválasztása során a fiatalkorúakkal szemben kevésbé a megtorlás, ehelyett főként a nevelés eszközeit kell alkalmazni. Büntetést akkor kell kiszabni, ha intézkedés alkalmazása nem célravezető, szabadságelvonnással járó intézkedést alkalmazni vagy büntetést kiszabni csak akkor lehet, ha az intézkedés vagy a büntetés célja más módon nem érhető el.

Fiatalkorúakkal szemben alkalmazható büntetés és intézkedés:

- *Szabadságvesztés, amely csak határozott ideig tarthat. Legrövidebb időtartama egy hónap. A bűncselekmény elkövetésekor tizenhatodik életévét betöltött fiatalkorúra kiszabható szabadságvesztés leghosszabb tartama életfogytig tartó szabadságvesztéssel is büntethető bűncselekmény esetén tizenöt év, tíz évet meghaladó szabadságvesztéssel büntetendő bűncselekmény esetén tíz év. Az életfogytig tartó szabadságvesztéssel is büntethető bűncselekmény elkövetésekor tizenhatodik életévét be nem töltött fiatalkorúra kiszabható szabadságvesztés leghosszabb tartama tíz év. Ezeken az eseteken kívül a fiatalkorúra kiszabható szabadságvesztés leghosszabb tartama öt év akkor, ha a bűncselekmény öt évet meghaladó szabadságvesztéssel büntetendő.*
- *Közérdekű munka, amit csak akkor lehet kiszabni, ha ítélelehozatalkor a 16. életévét betöltötte. Ha a fiatalkorú a munkakötelezettségének önként nem tesz eleget, a közérdekű munkát vagy annak hátralévő részét szabadságvesztésre kell átváltoztatni.*
- *Pénzbüntetés, ha a fiatalkorúnak önálló keresete, jövedelme, illetve vagyona van. Behajthatatlansága esetén, amennyiben bizonyos feltételek lehetővé teszik közérdekű munkára, vagy szabadságvesztésre kell átváltoztatni.*
- *Közügyektől eltiltás, amit azonban csak akkor lehet alkalmazni, ha a kiszabott szabadságvesztés az egy évet meghaladja.*
- *Próbára bocsátás.*

- *Javítóintézeti nevelés. A bíróság akkor rendel el, ha a fiatalkorú eredményes nevelése érdekében intézeti elhelyezése szükséges. A javítóintézeti nevelés tartama egy évtől három évig terjedhet.*
- *Kitiltás, azonban a megfelelő családi környezetben élő fiatalkorú nem tiltható ki abból a helységről, amelyben családja él.*
- *Kiutasítás.*
- *Járművezetéstől eltiltás.*
- *Megrovás, próbára bocsátás, kényszergyógykezelés, elkobzás, vagyonelkobzás, pártfogó felügyelet.*

Fiatalkorúval szemben próbára bocsátásnak bármely bűncselekmény esetén helye van. A próbaidő tartama egy évtől két évig terjedhet, melynek tartamát hónapokban és években kell meghatározni.

A felfüggesztett szabadságvesztésre ítélt, a próbára bocsátott, a feltételes szabadságra bocsátott, a javítóintézetből ideiglenesen elbocsátott, és azzal, akivel szemben a vádemelést elhalasztották **pártfogó felügyelet** alatt áll.

Az erőszakos viselkedést a büntető törvénykönyv egyes paragrafusai büntetni rendelik. A felismerhetőség kedvéért az alábbiakban a teljesség igénye nélkül összegyűjtöttük azokat a jelentősebb cselekményeket, amelyek előfordulhatnak az iskolában és annak környékén és bizonyos feltételek teljesülésekor sajnos már bűncselekménnyé válnak. Emellett bemutatunk néhány olyan bűncselekményt is, amely ugyan nem az iskolai erőszakkal körébe tartozik, azonban lehet forrása, mellékvágánya annak, illetve kriminalitással kapcsolatos témában a gyermekekkel és a pedagógusokkal szorosan összefügg.

Figyeljünk oda, hogy egy diákcsinnyek induló tréfa ne válhasson bűncselekménnyé!

Testi sértés

Aki más testi épségét vagy egészségét sérti, ha a sérülés vagy a betegség nyolc napon belül gyógyul, a könnyű testi sértés vétségét követi el, és két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő. Ha a testi sértéssel okozott sérülés vagy betegség nyolc napon túl gyógyul, az elkövető a súlyos testi sértés büntettét követi el és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő. Aki a súlyos testi sértést gondatlanságból követi el, alapesetben vétség miatt egy évig terjedő szabadságvesztéssel. Könnyű testi sértés elkövetője csak magánindítványra büntethető. A bűncselekmény megítélését súlyosbíthatja, ha a testi sértést aljas indokból vagy célból, továbbá ha védekezésre vagy akaratnyilvánításra képtelen személlyel szemben követik el, vagy, az maradandó fogyatékoságot vagy súlyos egészségromlást okoz, illetőleg, ha a súlyos testi sértést különös kegyetlenséggel követi el.

Az emberi életet és a testi épséget védő büntetőjogi szabályok helyes érvényesítése elsődrendű társadalmi, jogpolitikai érdek és egyben alapvető bűnüldözési, igazságszolgáltatási feladat. A testi sértés bűncselekményének tárgya az ember testi épsége, egészsége, sértettje bárki más személy lehet, akinek testi épségét, egészségét sértik. A testi sértés megvalósulhat a testi épség, egészség megsértésével, ami egyrészt a test bántalmazásában, másrészt az egészségsértésben nyilvánulhat meg. A test bántalmazásán olyan külső behatást kell érteni, amely a testen, vagy általában annak egy részén nyomokat visszahagyó sérülést okoz. Egészségsértés megállapítására akkor kerülhet sor, amikor a testet nem bántalmazták közvetlenül, sérülés nem keletkezik, ellenben a sértett egészségsértelem bekövetkezik, az elkövetői magatartás eredményeként betegségnek nevezett patológiás állapot jön létre.

Az egészségsértés elkövethető tevéssel, mulasztással, valamint közvetett módon is. A testi sértési bűncselekmények tekintetében a törvény elhatárolási elemként a gyógytartamot jelöli meg. Amennyiben a sérülés 8 napon belül gyógyul, akkor a cselekmény könnyű testi sértésnek, amennyiben 8 napon túl gyógyul, súlyos testi sértésnek minősül. A fenti meghatározásban szereplő gyógytartamon a tényleges gyógytartamot kell érteni.

Előfordul, hogy az iskolában egy-egy vita hevében a konfliktusok megoldására a gyermekek között tettelegességre kerül sor (lökdösődés, verekedés) és az egyik fél sérüléseket is szenved. De az eldurvuló játék, és egyes diákcsinnyek is vezetnek a testi sértés elkövetéséhez. Fordult már elő, hogy hógolyózás közben a nagyobb röptáv miatt követ gyúrtak a gyerekek a hóba, vagy az iskola ablakából dobáltak kisebb írószereket, mellyel eltalálták a társukat és vagy könnyebb, vagy súlyos sérelést is okoztak. Egy iskolán belül a testi sértés számtalan módon megvalósulhat. A kisebb horzsolásokat, azaz 8 napon belül gyógyuló sérelések esetén a sértett magánindítványt terjeszthet elő, hivatalból nem indul büntetőeljárás. Azonban, ha az okozott sérelés 8 napon túl gyógyuló – ezek általában törések – akkor a súlyos testi sértés büntetést valószínűsítették meg, és amennyiben az a rendőrség tudomására jut, hivatalból eljárást kell kezdeményeznie. Természetesen nem csak szándékosan lehet 8 napon túl gyógyuló sérelést okozni, hanem gondatlanságból is. Gondoljunk csak arra, hogy egy lökdösődés során a gyermek olyan szerencsétlenül esik el, hogy eltöri az orrcsontját vagy kezét, melyet a törvény büntetni rendel.

Bármely korosztály számára fontos annak tudatosítása, hogy alapvető az élethez és testi épséghez való jogunk és a súlyos, akár gondatlanságból okozott fizikai bántalmazás nem maradhat következmények nélkül. Segíteni kell, hogy a gyermekek ne az agresszivitást válasszák a békés megoldások helyett, és konfliktushelyzetben a viták ne ütéssel kezdődjenek vagy záruljanak. Az egyszerű diákcsinnyek is sodródhatnak testi sértés elkövetésébe, ezért a gyermekekben fejleszteni és tudatosítani kell a mások testi épségének megóvása iránti felelősségérzetet és az egyes cselekedetek következményeinek előrelátását is.

Zsarolás

Aki jogtalan haszonszerzés végett más erőszakkal vagy fenyegetéssel arra kényszerít, hogy valamit tegyen, ne tegyen vagy eltűnjön, és ezzel kárt okoz, büntetést követ el, és egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő. A büntetés két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés, ha a zsarolást élet vagy testi épség elleni, avagy más hasonlóan súlyos fenyegetéssel követik el.

A bűncselekmény egyrészt a vagyoni jogot, másrészt az emberi cselekvés szabadságát sérti meg. A védett vagyoni jognak dologi formában kell léteznie, ám annak értéke a bűncselekmény elkövetettségét nem befolyásolja. A bűncselekményt megvalósító magatartás két szakaszra bontható, melynek első szakasza kényszerítés megvalósítása, a második szakasz, amikor a kényszerített személy vagyoni joghatású cselekményt tanúsít, vagy pedig attól tartózkodik. A kényszerítés két magatartási formában, erőszakkal vagy fenyegetéssel valósítható meg. A fizikai erőszaknak, ráhatásnak nem kell az akaratot teljesen megtörnie, elég, ha korlátozza azt.

A zsarolás törvényi tényállása mind a tulajdonnal való szabad rendelkezéshez, mind a cselekvés szabadságához fűződő jogot védelmezi. Nem is gondolnánk, hogy az iskolák falain belül milyen gyakran valósul és valósulhat meg gyermekek között a zsarolás. Több esetben is előfordult, hogy egy tanuló, vagy azok csoportja egy vagy több – általában gyengébb fizikumú, vagy közösségből kirekesztett – diaktól elvette a zsebpénzét, értéktárgyait, de akár az ennivalóját is. Ehhez az elkövetők erőszakosan, agresszívan lépnek fel, áldozatukat veréssel, titkai kitálalásával fenyegetik, de kisebb fizikai erőszak alkalmazásával is kellő hatást tudnak gyakorolni. A zsarolók a megfélemlítés erejét használják ki, melynek következtében folyamatosan fenn tudják tartani áldozatuk rettegését, így tudnak több vagyonhoz jutni.

A zsarolás során alkalmazott erőszaknak tehát nem kell közvetlenül élet vagy testi épség ellen irányulnia - ez ugyanis már a minősített eset megállapítását indokolja -, elegendő, hogy komoly félelmet váltson ki. A zsarolás fenyegetéssel, azaz súlyos hátrány kilátásba helyezésével is elkövethető. Súlyos hátránnyként értékelendő például testi sértéssel való fenyegetést, vagy olyan tények közlésével fenyegetőzést, amely a megfélemlített személyben komoly félelmet kelt. Összességében a fenyegetésnek olyannak kell lennie, amely alkalmas arra, hogy a sértettet szabad akaratával ellentétes cselekvésre késztesse, benne komoly félelmet keltsen.

Minden gyermeknek joga van a saját vagyonával önállóan rendelkezni, azt erőszakkal, vagy fenyegetéssel senkinek nincs joga elvenni. Értékhátártól független az elkövetés, hiszen a bármilyen kevéske zsebpénz, vagy akár tízórai kikényszerítésével is elkövethető a zsarolás. A zsarolás esetében a legnagyobb problémát az jelenti, hogy egy megfélemlített gyermek a számára kilátásba helyezett hátrányok miatt, nem, vagy csak nagyon nehezen mer segítségért fordulni, melyet a gyermekek és pedagógusok között kialakult bizalommal meg lehet akadályozni. Attól nem válik egyik gyermek sem árulóvá, ha saját érdekeit és saját értékeit védelmezi. A későbbi bűncselekmények megelőzése érdekében - mielőtt vérszemet kapnának - a zsaroló gyermekekkel szemben mindenképpen szükséges azonnal fellépni.

Rablás

Aki idegen dolgot jogtalan eltulajdonítás végett úgy vesz el mástól, hogy evégből valaki ellen erőszakot, avagy élet vagy testi épség elleni közvetlen fenyegetést alkalmaz, illetőleg valakit öntudatlan vagy védekezésre képtelen állapotba helyez, büntetett követ el, és két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő. Rablás az is, ha a tetten ért tolvaj a dolog megtartása végett erőszakot, avagy élet vagy testi épség elleni közvetlen fenyegetést alkalmaz.

A csoportosan, azaz legalább három személy által elkövetett rablás a bűncselekmény minősített esete és súlyosabban büntetendő. Ugyancsak súlyosbító, pl., ha a rablást felfegyverkezve, fegyveresen, csoportosan követik el.

A rablás erőszakos bűncselekmény és nem egyenlő a lopással, annak ellenére, hogy a köznyelvben gyakran keverik össze a kettőt. A rablás az egyik legveszélyesebb,

legdurvább bűncselekmény, mivel az elkövető az idegen dolog elvétele érdekében valamilyen személy elleni erőszakot, fenyegetést alkalmaz.

Sajnos a fiatalok sokszor nincsenek tisztában azzal, hogy ha a fent említett módon vesznek el valamit tulajdonosától, azzal milyen súlyos és büntetendő törvénysértést követnek el. Ha egy diák bármely neki tetsző tárgyat, vagy készpénzt úgy vesz el társától, hogy azt

bántalmazza (belerúg, pofon üti, ököllel megüti), lefogja, fenyegeti (megverlek, ha nem adod ide, megöllek... stb.) akkor rablást követ el.

A bűncselekmény egyrészt a tulajdon viszonyok védelmét szolgálja, másrészt az emberi cselekvés szabadságát védi. A rablás három fféle elkövetési magatartással valósítható meg. Erőszakkal, avagy élet, testi épség elleni közvetlen fenyegetéssel, öntudatlan, vagy védekezésre képtelen állapotba helyezéssel, valamint a tetten ért tolvaj által erőszakkal, élet, vagy testi épség elleni közvetlen fenyegetés alkalmazásával a lopott dolog megtartása végett. Az elkövetési magatartások mindegyike a sértett önálló akaratának megfelelő cselekvését gátolja. A rablásnál az elkövető más személyt azért foszt meg a cselekvési szabadságától, hogy az idegen dolog eltulajdonítását megvalósíthassa. A rablást értéktől függetlenül bármilyen ingó értékkel bíró dologra nézve el lehet követni.

A rablás egyik minősített esete, ha azt csoportosan követik el. Tegyük fel, hogy többen állják körül az áldozatot, akitől száz-kétszáz forintot kérnek. Mivel csoportosan teszik ezt és fenyegetőznek, a megszóltott jogosan gondol arra, hogy ha nem ad, akkor megverik. Ebben a helyzetben, bár a gyermekek erőszakot nem alkalmaztak és talán fenyegetés sem hangzott el, a létrejött pszichikai erőszak miatt a cselekmény mégis alkalmas a rablás megállapítására.

A rablás esetében a vagyonnal történő önálló rendelkezés megsértése mindig valamilyen személy elleni erőszakos magatartással párosul. Akár a zsarolásnál a rablásnál sincs értékhátára az elkövetésnek, bármilyen kis értékű ingó dologra elkövethető. A rablás a pénz, értékszerzés olyan erőszakos formája, mely súlyos társadalomra veszélyességének köszönhetően kiemelkedik a vagyon ellen elkövetett bűncselekmények közül. A gyermekek sérelmére elkövetett rablások jó része ugyan az iskolán kívül közterületen valósul meg, de megelőzésük annál fontosabbnak bizonyul. A rablások elkövetőinek általában a gyengébb fizikumú, magányosan közlekedő, megfélemlíthető és szemmel láthatóan is nagyobb értékkel rendelkező gyermekek esnek áldozatául. A megelőzés hatékonyságát növeli, ha gyermekek értékeikkel, ékszereikkel, ruházatukkal nem kelteneek feltűnést, vagyonukkal nem kérkednek, nem mutogatják azt. Fontos azonban kiemelni, hogy a gyermekek helyes értékrend irányába terelésével az elkövetővé válást is szükséges megelőzni.

Személyi szabadság megsértése

Aki mást személyi szabadságától megfoszt, büntettet követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő, súlyosabb a büntetés, pl. ha azt tizennyolcadik életévét be nem töltött, vagy védekezésre képtelen személy sérelmére követik el,

vagy, ha fegyveresen, felfegyverkezve, aljas indokból vagy célból, illetve, ha a sértett sanyargatásával.

Ha azt tapasztaljuk, hogy a diákok bezárnak valakit egy szekrénybe, a WC-be, öltözőbe, vagy az osztályterembe, és nyilvánvalóan az „áldozat” ennek nem örül, sőt nemtetszését fejezi ki, akkor bűncselekmény valósul meg. Ha 18. életévét be nem töltött személy sérelmére valószínűítjük ezt meg, akkor ez még súlyosabban büntetendő. Abban az esetben, ha mit sem sejtő diák önként megy be a terembe, de onnan már diáktársai nem engedik ki, bezárják előtte az ajtót akarata ellenére, korlátozzák szabad mozgásában, szintén a bűncselekmény valósul meg. De ugyanide sorolható, ha pl. valakit nem engednek tovább a folyosón arra hivatkozva, hogy ott nem közlekedhet, vagy nem „fizette meg az útdíjat”.

A tényállás a cselekvési szabadság meghatározott körét, nevezetesen a tartózkodási hely megválasztásának a szabadságát védelmezi. A bűncselekmény sértettje bárki lehet, akinek a cselekmény megkezdése előtt egyébként megvolt a mozgási szabadsága. Az elkövetési magatartás a személyi szabadságtól bármilyen módon történő megfosztásával megvalósítható, ami a sértettet a mozgásban, a helyváltoztatásban vagy a tartózkodási hely megválasztásában korlátozza vagy akadályozza. Az elkövetési magatartás általában tevékenységben megnyilvánuló aktív magatartás, így például lefogás, lekötözés, bezárás, megbilincselés, de megvalósítható nem tevéssel is.

A bűncselekmény megelőzése érdekében célravezető a gyermekekkel tisztázni, hogy a személyi szabadsághoz, a mozgás és helyváltoztatás szabadságához fűződő jogát korlátozni senkinek sem lehet. Ez főként az a bűncselekmény, amely általában diáksínyként indul, és akár bűncselekmény elkövetéséhez vezethet.

Kényszerítés

Aki mást erőszakkal vagy fenyegetéssel arra kényszerít, hogy valamit tegyen, ne tegyen vagy eltűnjön, és ezzel jelentős érdeksérelmet okoz, amennyiben más bűncselekmény nem valósul meg, büntettet követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

A szabadság, mint alapvető emberi jog büntetőjogi védelmet igényel, ezért minden olyan magatartás, amely erőszakkal, vagy fenyegetéssel valakit cselekvési szabadságában korlátoz bűncselekménynek minősül. Az iskolában főleg az idősebb, vagy fizikai fölényben lévő, erősebb tanulók követik el a fiatalabb, gyengébb diákok sérelmére, de nem ritka

A bűncselekmény a személyek legtágabb módon felfogható cselekvési szabadságát védelmezi. A bűncselekmény bárki sérelmére elkövethető, függetlenül annak cselekvőképességétől. Így a kényszerítés gyermekkorú és elmebeteg személy sérelmére is elkövethető. Megvalósulhat erőszakkal, illetve fenyegetéssel, és akár mindkét módszer együttes alkalmazásával is. Az erőszaknak személy ellen kell irányulnia, a dolog elleni erőszak e tényállás megvalósulása esetén fenyegetésnek minősül.

a kényszerítés kollégiumi lakók körében történő megvalósulása. Ha a diákok valamilyen tevésségre, nem tevésségre, vagy valaminek az eltérésére kényszerítik társukat (pl. írjon helyettük leckét, „csicskáztatják”...stb.) akkor bűncselekményt valósítanak meg.

Önbíráskodás

Aki abból a célból, hogy jogos vagy jogosnak vélt vagyoni igénynek érvényt szerezzen, mást erőszakkal vagy fenyegetéssel arra kényszerít, hogy valamit tegyen, ne tegyen vagy eltűnjön, büntetett követ el, és egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő. Ennél súlyosabb lehet a büntetés, ha a bűncselekményt fegyveresen, felfegyverkezve, védekezésre képtelen személy sérelmére követik el.

A fiatalok között is egyre inkább előfordulhat akár iskolán belül, vagy azon kívül is az önbíráskodás. Azonban ez az a terület, amikor a szülők is megjelennek az iskolai konfliktusokkal kapcsolatos ügyek rendezésénél, amikor is gyermekeik által előadott sérelmek miatt megjelennek az iskolában és erőszakosan lépnek fel a pedagógus, vagy egy másik tanulóval szemben. Itt nem egyszerűen az erőszakos fellépés a cél, hanem az, hogy valamilyen módon elégtételt vegyenek. Testi fenyegetéssel, vagy kártérítés címén anyagi javak elvételével, pl. egy gyermeket bántalmaz egy másik tanuló és a szülő egy-két pofonnal rendezi a dolgot a bántalmazóval. Vagy gondoljunk arra, amikor egy baráti, vagy haveri társaság tagját valamilyen bántalmazás éri, s ezt követően a társaság tagjai megkeresik a bántalmazót és a saját szempontjukból megtérítve az eseményeket megverik, megtorolják az ügyet. Ilyenkor természetesen nem térnek ki az előzmények tisztázására. Ezeket az eseteket azonnal reagálni kell, mivel nemcsak súlyos következményekkel járhat, hanem az iskola rendje, a pedagógus tekintélye és az egész normális rend ellen irányul. Végül pedig bandák kialakuláshoz, vagy azok megerősödéséhez, egy egész közösség megfélemlítéséhez vezethet.

A törvény alapvető célja, hogy a sérelmek, a jogos érdekeknek való érvényszerzés a jogállam és a jogszabályok biztosította keretek között történjen meg. Ennek érdekében az állam létrehozta a szükséges intézményrendszert és megalkotta azokat a szabályokat, amelyek révén az ilyen jellegű igények kielégítésének eleget lehet tenni, illetve a jogsérelmekre orvoslást lehet keresni. Nem megengedhető az, hogy az állampolgárok, egyének maguk kezébe vegyék a bíráskodást, az intézkedést, mert az további konfliktusokat szül és alapjaiban rengeti meg a jogbiztonságot és a jogállamiságot.

Az Önbíráskodás is komoly büntetéssel járó bűncselekmény, melynek megelőzésében nagy szerepet játszik, hogy a gyermekek tudatában legyenek, hogy a problémák, konfliktusok megoldásának nem lehet módszere az erőszak, illetve, hogy az embereket ért sérelmek, jogaik károsodásának rendezésére, az igazság kiderítésére és a büntetésre intézmények, hatóságok jöttek létre és azok a törvény adta keretek között tisztázzák az ilyen helyzeteket és szabják ki a büntetéseket.

Garázdaság

Aki olyan kihívóan közösségellenes, erőszakos magatartást tanúsít, amely alkalmas arra, hogy másokban megbotránkozást vagy riadalmat keltsen, ha súlyosabb bűncselekmény nem valósul meg két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő. A büntetés három évig terjedő szabadságvesztés, ha a garázdaságot csoportosan követik el.

Ez a bűncselekmény több mint egyszerű verekedés vagy rongálás, mivel akkor valósul meg, ha nyilvános helyen történik, másokban félelmet, riadalmat kelt és kihívóan közösségellenes. A törvénysértés hátterében a fiatalos vérmérsékleten túl az agresszivitás és gyakran az alkoholos befolyásoltság áll. Vannak fiatalok, akik számára hőstett a verekedés, akiknek örömet okoz, ha másokban félelmet kelthetnek. Garázdaságnak számít, ha egy szórakozóhelyen – diszkóban, bárban, presszóban, koncerten – nézeteltérés támad a

fiatalok között egy csinos lány miatt vagy csak azért, mert nem tetszik valakinek az ábrázata, és az emiatt kialakuló vita során a felek egymásnak esnek, ütni, rúgni kezdik egymást. Súlyosbodik a helyzet, ha ebbe a párharcba bekapcsolódnak a két fél barátai is, és egy szép nagy tömegverekedés alakul ki. Amíg a verekedés következtében csak 8 napon belül gyógyuló sérülések keletkeznek a feleken, addig garázdaságról beszélünk, de ha valakinek 8 napon túl gyógyuló a sérülése, az már súlyos testi sértésnek minősül, amit az előzőekben már tárgyaltunk. Garázdaság az is, ha valaki mérgében, dühében vagy, mert rosszul szóltak hozzá az említett helyeken – de bármely más helyen vagy közterületen – törni-zúzni kezd, összetöri a berendezést betöri a kirakatot, felborogatja a kukákat, vagy ok nélkül beleköt valakibe, és tetteleg bántalmazva könnyebb sérülést okoz.

Azt sem árt tudni, hogy a garázdaság során elkövetett rongálással az okozott kár függvényében bűnhalmazat jön létre, és garázdaság mellett rongálás vétsége miatt is felelősségre vonják az elkövetőt. Ugyancsak bűnhalmazat jön létre, és a garázdaság mellett könnyű testi sértés vétsége is megállapítható, ha a verekedés során 8 napon belül gyógyuló sérülés keletkezik, és a sértett külön kéri az elkövető megbüntetését (magánindítványt terjeszt elő). Ha a garázdaságot csoportosan követik el, súlyosabb a megítélése, és a büntetés mértéke is nagyobb.

A bűncselekmény három feltétel egyidejű fennállása esetén valósul meg. A kihívóan közösségellenesség a társadalmi együttélési szabályok tudatos semmibe vételét jelenti, mely aktív, nyílt szembeszegülés az általános elvárt magatartásformákkal. További tényállási elem az erőszakos magatartás tanúsítása, mely erőszak egyaránt irányulhat személy ellen a sértett testének támadó szándékú érintésére, de dolog ellen is, abban állagsérelmet okozva. Harmadik kötelező feltétel, hogy a magatartás megbotránkozás vagy riadalom keltésére is alkalmasnak kell lennie. Megbotránkozáson a környezet negatív reagálását, míg riadalmon ijedséget, félelmet kell érteni, annak tényleges bekövetkezése nem törvényi feltétel.

A garázdaság az iskola falain belül is megvalósítható, például, ha egy diák a szóváltást követően tetteleg bántalmazza osztálytársai előtt a sértettet, és cselekményével a többiekben megbotránkoztatást és riadalmat kelt.

Az ilyen cselekményeknél az a jellemző, hogy a fiatalok baráti társaságban bátrabbnak, erősebbnek érzik magukat és könnyen beleviszik egymást egy ilyen jellegű bűncselekmény elkövetésébe, át sem gondolva annak esetleges következményeit. Az is belátható, hogy egy ilyen cselekmény láttán az arra járó, ott tartózkodó emberek – különösen az idősebbek, gyerekek megijednek, felháborodnak, mivel a társadalmilag elfogadott magatartásnormákat az együttélési szabályokat jelentősen sérti. A bűncselekmény elkövetése a gyermekek a társadalmi együttélés normáival történő megismerésével, elfogadásával, az azzal történő azonosulással elkerülhető.

Rongálás

Aki idegen vagyontárgy megsemmisítésével vagy megrongálásával kárt okoz, rongálást követ el. A büntetés egy évig terjedő szabadságvesztés, ha a rongálás kisebb kárt okoz, illetve, ha a szabálysértési értékhatárt meg nem haladó kárt okozó rongálást falfirka elhelyezésével követik el. A törvény alkalmazásában a falfirka (graffiti) a festékszóróval, filctollal, vagy bármilyen más felületképző anyaggal létrehozott képi, grafikus, vagy szöveges felületbevonat, amely nem a vagyontárgy rendeltetésszerű használatához szükséges. Súlyosabb a cselekmény megítélése, ha egyre nagyobb az okozott kár, vagy pl., ha a rongálás tárgya kulturális javak körébe tartozó tárgy, régészeti lelőhely vagy műemlék, vallási tisztelet tárgya, illetőleg vallási szertartás végzésére szolgáló épület vagy tárgy, temetési hely, temetkezési emlékhely, illetőleg temetőben vagy temetkezési emlékhelyen a halott emlékére rendelt tárgy.

A rongálás olyan erőszakos megnyilvánulás, mely nem személy ellen, hanem idegen vagyontárgy ellen irányul. A rongálás megítélése az okozott kár mértékétől függ, tehát a bűncselekmény megítélésénél a kárösszeg meghatározó. A tényállás alapesetét az 50.000. Ft-ot meghaladó károkozással (graffiti esetében nem kell meghaladnia) lehet megvalósítani. Az ezt meg nem haladó rongálás nem bűncselekményt, hanem tulajdon ellen elkövetett szabálysértést valósít meg, melyért az elkövető szintén felelősségre vonható és kártérítésre kötelezhető. Nagyon gyakoriak az utcai rongálások, amik a falfirkák elhelyezésétől a

A bűncselekmény dologi formában megtestesült vagyoni jogot védelmezi, mely értékkel bíró ingó és, ingatlan vagyontárgy egyaránt lehet, és nem az elkövetőé. A saját vagyontárgy megrongálása nem valósít meg bűncselekményt. A bűncselekmény megvalósítható az értékkel bíró tárgy megrongálásával vagy megsemmisítésével. A megrongálás a dolog állagának olyan károsítását jelenti, amelynek következtében a vagyontárgy értéke a korábbihoz képest csökken, így például az esztétikai sérülés bekövetkezése elegendő a bűncselekmény megállapításához. A büntetési tételek, és minősített esetek a rongálással okozott kár nagyságához igazodnak.

közterületen lévő padok, szobrok, villanyoszlopok, szemetesek, telefonfülkék összekarcolásától, firkálásától, széttörésétől a lakóházak, épületek, temetők megrongálásáig is terjed, de az iskolai falai között az oktatási intézmények tulajdonában is több esetben valószínűleg meg a diákok rongálást.

Tudatosítsuk a gyermekekben, hogy az iskolában, illetve köztulajdonban lévő értéktárgyakat, használati tárgyakat rendeltetészerűen kell használni, az azokban szándékosan okozott kárért büntetőjogi felelősséggel és kártérítéssel tartoznak.

Közfeladatot ellátó személy elleni erőszak

Aki a közfeladatot ellátó személyt jogszerű eljárásában erőszakkal vagy fenyegetéssel akadályozza, intézkedésre kényszeríti, vagy eljárása alatt, illetőleg emiatt bántalmazza, büntettet követ el egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő. Aki a bűncselekményt a köznevelésről szóló törvényben meghatározott közfeladatot ellátó pedagógus, vagy a nevelő és oktató munkát közvetlenül segítő alkalmazott sérelmére követi el egy évtől akár tíz évig terjedő szabadságvesztéssel is büntetendő.

Sajnos az iskolán belüli gyermeki agresszió a pedagógusokat sem kerüli el. (Ennél a bűncselekménynél azonban ki kell emelni, hogy a gyermek mellett szülő, vagy hozzátartozó is bántalmazhatja vélt vagy jogos sérelmek miatt a pedagógust.) A tanulók sokszor azzal fenyegetőznek, hogy ha valami nem tetszik nekik, feljelentik a tanárt, de akár tettelesen is bántalmazzák, megalázzák, akadályozzák munkájában. Hétköznapi helyzetekre levetítve, ha a tanár pl. többször rászól egy, az órát folyamatosan zavaró diákra, majd elülteti, és ezért a tanuló belerúg

A törvény a köznevelésben dolgozó pedagógusok fokozott büntetőjogi védelmét kívánja megteremteni azzal, hogy a köznevelésről szóló törvényben meghatározott közfeladatot ellátó pedagógus, illetőleg a nevelő és oktató munkát közvetlenül segítő alkalmazott sérelmére elkövetett bűncselekmények esetében megemeli a kiszabható büntetési tételek mértékét. A közfeladatot ellátó személy feladatait jogszabály alapján látja el, bár eljárása nem hivatalos eljárás. Akadályozásának az olyan magatartás tekinthető, amely a jogszerű eljárás megkezdését, folytatását, vagy befejezését gátolja, nehezíti, késlelteti, intenzitását csökkenti. Az akadályozás megvalósításához eredmény létrejötte nem szükséges, a bűncselekmény az elkövetési magatartás tanúsításával megvalósul. A cselekmény során alkalmazott erőszaknak, fenyegetésnek személy ellen kell irányulnia. Intézkedésre kényszerítéséről akkor lehet beszélni, ha az erőszak, vagy fenyegetés alkalmas arra, hogy a sértett az elkövető akaratának megfelelő magatartást tanúsítva, olyan jogilag értékelhető tevékenységet fejtessen ki, amelyre hatáskörénél fogva egyébként is jogosult volna. A bűncselekmény megvalósulásával kapcsolatban közömbös, hogy az erőszak, vagy fenyegetés hatására a hivatalos személy intézkedik-e, vagy sem. Közfeladatot ellátó személy elleni erőszak büntetést valósítja meg az is, aki annak eljárása alatt, illetve emiatt bántalmazza.

vagy megüti, megvalósul a bűncselekmény. Ha ez az iskolán kívül, pl. az utcán hazafelé történik, de az elkövető tudatában van annak, hogy a sértett közfeladatot ellátó személy, mert a törvényt kimondja, hogy az is ide számít, ha a tanárt jogszerű eljárása miatt

bántalmazzák, a bűncselekmény megállapításának helye van. Ezek alapján tehát teljesen közömbös, hogy a pedagógust az iskola falain belül vagy kívül követik el.

Bántalmazásról ennél az elkövetési magatartásnál akkor beszélünk, ha az elkövető a sértett testét erőszakkal, durván érinti. Fontos elem, hogy a bűncselekmény megvalósulásának feltétele, hogy az elkövetőnek tisztában kell lennie azzal, hogy a sértett közfeladatot ellátó személy, illetve e minőségben jár el.

A pedagógust, nevelőt annak minőségében bántalmazó gyermek, szülő vagy más hozzátartozó a bűncselekmény elkövetése miatt felelősséggel tartozik! Mivel a konfliktusokat erőszakkal nem lehet megoldani, próbáljuk a gyermekeket a problémáik verbális megoldására nevelni, melyben legyünk partnerek és segítsük őket!

Személyes adattal visszaélés

Aki a személyes adatok védelméről vagy kezeléséről szóló törvényi rendelkezések megszegésével jogtalan haszonszerzési célból vagy jelentős érdeksérelmet okozva jogosulatlanul vagy a céltól eltérően személyes adatot kezel, az adatok biztonságát szolgáló intézkedést elmulasztja egy évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

Többnyire minden diák rendelkezik már mobiltelefonnal és otthon internetkapcsolattal.

A mobiltelefonok iskolába történő bevitele engedélyezett, azok használatát azonban az intézmények - főleg tanóra közben - korlátozni szokták. Sajnos a diákok számára még nem vált természetessé, hogy egymásról, illetve a pedagógusokról azok engedélye nélkül felvételt (kép, videó) nem készíthetnek, illetve nem tehetnek közzé. Sokszor fordul elő, hogy az érintettek tudta nélkül mobiltelefonnal levideóznak egy-

egy iskolai verekedést, vagy diákcsínyt majd azokat mobilon, interneten keresztül megosztják egymással. A bűncselekmény másik megvalósulási lehetősége, ha a gyerekek egymás fotóit, esetleg egyéb adatokkal (név, telefonszám) olyan internetes

A bűncselekmény a sértettnek a személyes adatai megismeréséhez és biztonságos kezeléséhez, őrzéséhez fűződő személyiségi joga. A bűncselekmény alanya az a természetes személy lehet, akire az adatok vonatkoznak. A bűncselekménynek elkövetési tárgya a személyes adat. Ennek minősül a meghatározott természetes személlyel kapcsolatba hozható adat, és az adatból levonható, az érintettre vonatkozó következtetés. Adatkezelésnek tekintendő a személyes adatok felvétele, tárolása, feldolgozása, hasznosítása, megváltoztatása és a további felhasználásának a megakadályozása. A személyes adattal visszaélés más vagy mások érdekeinek jelentős sérelmével követhető el. Az érdeksérelm bekövetkezhet a sértett anyagi, társadalmi, családi helyzetében egyaránt. Az érdeksérelm súlyosságának a mértékét csak a konkrét cselekmény körülményei alapján lehet meghatározni.

oldalon teszik közzé, melyen a megjelenéshez a sértett nem járult hozzá. Ezt a gyermekek többnyire bosszúból alkalmazzák, és a legtipikusabb esete, amikor haragosaik adatait szexuális tartalmakat is megjelenítő oldalra töltik fel.

Bár más bűncselekményt is megvalósíthat, de ugyancsak jogellenes, ha egy társa közösségi oldal használatához szükséges jelszavához hozzájutva, vagy azt megszerezve, illetve bármilyen módon az ott lévő „profilon” sértő, lejárató, illetve bármilyen hamis tartalmat helyez el, vagy felhívást tesz közzé. Napjainkban ez egyre gyakoribb cselekmény és általában a magánéleti jogokat sértik és párkapcsolati, szexuális, egyéb becsmérlő tartalmaik vannak. Ugyancsak jogellenes, ha valaki másnak a nevében egy „profil” hoz létre azt a látszatot keltve, mintha azt az érintett személy használná, és azon sértő tartalmat jelenít meg, vagy mások számára üzenetet küld, vagy az „üzenőfalán” információt (szöveges, képi, video, stb.) tesz közzé. Ilyen cselekmények sértettjeivé a tanulók mellett egyre többször pedagógusok is.

A személyes adat a meghatározott természetes személlyel kapcsolatba hozható adat, és az adatból levonható az érintettre vonatkozó következtetés (név, születési adatok, lakcím, telefonszám, e-mail cím, kép, videó...stb.). Fontos a gyermekekben tudatosítani, hogy más személyes adatait sem viccből, sem bosszúból, nem lehet felhasználni, megjeleníteni. Személyes adatokat csak az érintett írásos hozzájárulásával lehet kezelni, az adatok jogosulatlan felhasználása bűncselekmény elkövetését eredményezi!

Közveszéllyel fenyegetés

Aki más előtt olyan, a köznyugalom megzavarására alkalmas valótlan tényt állít, hogy közveszéllyel járó esemény bekövetkezése fenyeget, vagy a köznyugalom megzavarására alkalmas módon azt a látszatot kelteni törekszik, hogy közveszéllyel járó esemény közvetlenül bekövetkezik három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő. A büntetés annál súlyosabb, minél jobban megzavarja a köznyugalmat.

Bár a bűncselekményben a számunkra klasszikusnak mondható erőszakot első pillantásra lehet, hogy nem vesszük észre, mégis ez a cselekmény gyakorlatilag egy fenyegetés – mely tipikusan az erőszak jele. A bűncselekmény elkövetésekor egy diák lehet, hogy csak egy dolgot szeretne megúszni, ám ezt a körülményt a bejelentés pillanatában nem tudhatjuk. A beérkező fenyegetéseket a rendőrség komolyan kezeli és minden esetben gondoskodnia kell a megfenyegetett intézmény kiürítéséről és azt át kell vizsgálnia. A bejelentés következményeként

A törvényhely a rémhírterjesztés speciális esete. Az elkövetési magatartás akkor valósul meg, ha az állított tény valótlan, azaz az elkövető által tudottan koholmány, kitaláció. A tényállításnak arra kell vonatkoznia, hogy közveszéllyel járó - azaz meghatározhatatlan számú, vagy nagyobb számú meghatározott személyt fenyegető, jelentős értékű dolgot veszélybe sodró - esemény bekövetkezése várható. A fenyegetés vonatkozhat természeti erő elszabadítására, anyag, energia, tűz pusztító hatásának kiváltására. Amennyiben be is következik a veszély, vagy a kár az már egy súlyosabb bűncselekmény.

rendőri intézkedések anyagi vonzata igen magas, jelentős kiadásokkal járhat. Ezt bűnügyi költségként számolják fel, melyet majd az elkövetőnek kell megfizetnie. A telefonáló – aki szinte mindig az oktatási intézmény tanulója – nincs tisztában tettének következményeivel, és azzal sem, hogy milyen könnyen lebukhat. A mai technikai eszközökkel a rendőrségre betelefonálónak azonnal kijelzi a készülék a hívószámát, akár még a hívószám elrejtése esetében is.

A közveszélyt fenyegetés formájában kell közléssel kifejezésre juttatni, a fenyegető tartalmú kijelentés akár egy személy előtt is kifejezhető ahhoz, hogy a bűncselekmény megállapítható legyen. A leggyakoribb elkövetői magatartás a telefonon történő fenyegetés. Végül a tényállításnak alkalmasnak kell lennie a köznyugalom megzavarására. A már a körülményekből komolytalannak tekinthető, felháborodásra visszavezethető, konkrétum nélküli kijelentés nem alapozza meg a jelen cselekmény megállapíthatóságát.

Sokan gyerekes csínynek, jó heccnek tartják az ilyen telefonhívásokat, azonban ez bűncselekménynek minősül, és komoly következményeinek vannak. Az iskolában az elmaradt órák, dolgozatok úgyszólván bepótlásra kerülnek, tehát a gyermekeknek nagyon meg kell gondolni, hogy ilyen módon halasszanak el egy órát.

Lopás

Aki idegen dolgot mástól azért vesz el, hogy azt jogtalanul eltulajdonítsa, lopást követ el. A büntetés vétség miatt két évig terjedő szabadságvesztés, ha a lopást kisebb értékre, vagy a szabálysértési értékre elkövetett lopást például

- a) bűnszövetségben,
- b) üzletszerűen,
- c) dolog elleni erőszakkal - ideértve azt is, ha a dolog eltulajdonításának megakadályozására szolgáló eszközt állagsérelem okozása nélkül eltávolítják, vagy a dolog eltulajdonításának megakadályozására alkalmatlanná teszik -,
- d) zsebtolvajlás útján,
- e) helyiségbe vagy ehhez tartozó bekerített helyre megtévesztéssel vagy a jogosult (használó) tudta és beleegyezése nélkül bemenve,
- f) hamis vagy lopott kulcs használatával,
- g) lakást vagy hasonló helyiséget az elkövetővel közösen használó sérelmére követik el.

A büntetés mértéke függ az eltulajdonított érték nagyságától, illetve pl., ha az a rongálásnál már bemutatott tárgyak körébe tartozik. Súlyosbítja a megítélést, ha a lopást közveszély színhelyén követik el.

Bár a lopást nem említhetjük az erőszakos jellegű bűncselekmények között, mindennapi gyakoriságára tekintettel azonban érdemes néhány szót. Sajnos az iskolában, kollégiumban előfordul, hogy tanulóknak nyomtalanul eltűnnek különböző használati tárgyai, de tűnt már el osztálypénz is és a tanári szoba sem jelent akadályt egy-egy tolvaj számára. A lopások elkövetője általában az iskola tanulója, kevés kivétellel „idegen” elkövető is megjelenhet az oktatási intézményben, melynek ajtajai mindig nyitva állnak. A lopás elkövetésekor az eltulajdonított tárgy értéknek jelentősége van. Amennyiben valaki 50.000. Ft feletti dolgot tulajdonít el, vagy 50.000. Ft alatti tárgyat a fenti példákban minősített esetek valamelyikének megvalósításával követi el, bűncselekményt valósít meg. Az 50.000. Ft alatti lopás tulajdon ellen elkövetett szabálysértést valósít meg. A gyermekek a lopást azonban nem csak az iskolában, hanem különböző üzletekben, bevásárló központokban, boltokban is elkövethetik, ahonnan a nekik tetsző tárgyakat eltulajdonítják.

A bűncselekmény a tulajdonjogot védelmezi. A lopás elkövetési tárgya ingó dolog, amely az elkövetőnek idegen, ugyanakkor értéket képvisel. A dolog a lopás - és általában a vagyoni elleni bűncselekmények - vonatkozásában csak birtokba vehető tárgy lehet, ami megfogható, testi jellegű, és az ember számára elérhető, azaz ingó dolog, amely - gyakorlatilag pénzben kifejezhető - értékkel bír. A lopás megállapíthatóságának feltétele, hogy az adott dolog az elkövetőre nézve idegen legyen, másnak a tulajdonában, vagy birtokában álljon. A lopás elkövetési magatartása ténylegesen az elvétel. A másról való elvétel esetében a más fogalmán értendő mind a dolog tulajdonosa, mind a birtokosa, de az elkövető semmiképpen nem.

A tulajdonhoz való jogát senkinek nem lehet megsérteni, még akkor sem, ha a régen vágyott tárgyat csak ily módon szerezhetnék meg. A gyermekek általában úgy gondolják, hogy ha ellopnak egy kisebb értékű tárgyat (tolltartót, márkás cipőt, ruhát...stb.) az még nem bűn. Ezt a téves gondolatot rögtön el kell oszlatni! A tanulók az iskolába magukkal viszik mobiltelefonjaikat, mp4 lejátszójukat, zsebpénzt, stb., melyek értéke könnyen meghaladhatja a bűncselekményi értékhatárt.

Az elkövetővé válás megelőzése mellett fontos, hogy a gyermekek figyelmét felhívjuk arra, hogy értéktárgyaikkal ne kérkedjenek, ne hagyják őrízetlenül, azokat legalább táskájukba zárják el. Fontos tudni, hogy értesítés esetén a lopáson tetten ért elkövetővel szemben – legyen akár bűncselekmény vagy szabálysértési érték – a rendőrség azonnal eljár. Külön megjegyzést igényel, hogy a szabálysértést megvalósító, azaz az 50.000. Ft alatti értékre elkövetett lopás esetében is lehet elzárásra ítélni egy fiatalkorút.

Kiskorú veszélyeztetése

A kiskorú nevelésére, felügyeletére vagy gondozására köteles személy, aki a feladatából folyó kötelességét súlyosan megszegi, és ezzel a kiskorú testi, értelmi vagy erkölcsi fejlődését veszélyezteti, büntetett követ el, és egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő. Ugyanígy az a nagykorú is, akkor, ha súlyosabb

bűncselekmény nem valósul egy kiskorút bűncselekmény vagy szabálysértés elkövetésére, illetve züllött életmód folytatására rábír, vagy rábírní törekszik.

A gyermekek védelmét biztosítani hivatott bűncselekmény a kiskorú veszélyeztetése, amelyet csak olyan személy követhet el, akinek feladata a kiskorú gondozása, nevelése vagy felügyelete. Ilyen

A bűncselekmény a kiskorúak testi, szellemi és erkölcsi fejlődését védelmezi. Kiskorú az személy, aki a tizennyolcadik életévét nem töltötte be.

személy a pedagógus is, hiszen a köznevelési törvény szerint feladata a tanuló nevelése, tanítása és felügyelete, illetve ebből következően köteles gondoskodni a tanuló testi épségének megóvásáról, erkölcsi védelméről, személyiségének fejlődéséről. Ez természetesen azt is jelenti, hogy ő maga sem bántalmazhatja a gyermeket, illetve nem alkalmazhat olyan fegyelmező intézkedést, amely megalázó, illetve amelynek a lényege a fizikai vagy lelki erőszak. A kiskorú veszélyeztetése egy tanár esetében akkor valósulhat meg, ha a fenti kötelezettségeit súlyosan megszegi, és ezzel a kiskorú testi, értelmi vagy erkölcsi fejlődését veszélyezteti is. Általában a bántalmazás akkor veszélyezteti a kiskorút, ha az többször, rendszeresen ismétlődik. Természetesen ez nem azt jelenti, hogy egy egyszeri, de nagyon súlyos cselekmény nem valósíthat meg valamilyen bűncselekményt.

Pl.: A Legfelsőbb Bíróság egyik határozata (BH1997. 469.) szerint a diákotthonban foglalkoztatott gyógypedagógus és a pedagógus asszisztens megvalósítja a kiskorú veszélyeztetésének többrendbeli büntetét, ha a nevelésükre bízott gyermekekkel szemben folyamatosan fizikai bántalmazásokat, megtorló jellegű fegyelmező intézkedéseket, továbbá megalázó jellegű intézkedéseket alkalmaznak.

V. Intézmények közötti együttműködés

A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvény alapján gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódó feladatot látnak el - a gyermek családban történő nevelkedésének elősegítése, a gyermek veszélyeztetettségének megelőzése és megszüntetése érdekében - a törvényben meghatározott alaptevékenység keretében

- a) az egészségügyi szolgáltatást nyújtók, így különösen a védőnői szolgálat, a háziorvos, a házi gyermekorvos,
- b) a személyes gondoskodást nyújtó szolgáltatók, így különösen a családsegítő szolgálat, a családsegítő központ,
- c) a köznevelési intézmények, így különösen a nevelési-oktatási intézmény, a nevelési tanácsadó,
- d) a rendőrség,
- e) az ügyészség,
- f) a bíróság,
- g) a pártfogó felügyelői szolgálat,
- h) az áldozatsegítés és a kárenyhítés feladatait ellátó szervezetek,
- i) a menekülteket befogadó állomás, a menekültek átmeneti szállása,
- j) a társadalmi szervezetek, egyházak, alapítványok,
- k) a munkaügyi hatóság.

A fentiekben meghatározott intézmények és személyek kötelesek

- a) jelzéssel élni a gyermek veszélyeztetettsége esetén a gyermekjóléti szolgálatnál,
- b) hatósági eljárást kezdeményezni a gyermek bántalmazása, illetve súlyos elhanyagolása vagy egyéb más, súlyos veszélyeztető ok fennállása, továbbá a gyermek önmaga által előidézett súlyos veszélyeztető magatartása esetén. Ilyen jelzéssel és kezdeményezéssel bármely állampolgár és a gyermekek érdekeit képviselő társadalmi szervezet is élhet.

A meghatározott személyek, szolgáltatók, intézmények és hatóságok a gyermek családban történő nevelkedésének elősegítése, a veszélyeztetettség megelőzése és megszüntetése érdekében kötelesek egymással együttműködni és egymást kölcsönösen tájékoztatni.

Amint láthattuk az iskolai erőszak oka, forrása nem minden esetben az iskolában keletkezik és korántsem mindig az iskolában realizálódik. Így elengedhetetlen az intézmények közötti- lehetőség szerint a család bevonásával zajló – együttműködés, jelzésadás, hiszen e rendszer tagjai az eseményfonal más-más részét látják, tapasztalják. Az általuk megszerzett információ forrása lehet az erőszak megelőzésének, illetve segítség lehet a már kialakult agresszív szituációk kezeléséhez is.

VI. Értesítési kötelezettség - Eljárás jogsértő cselekmény észlelésekor

A köznevelési törvény szerint a pedagógus alapvető feladata a rábízott gyermekek, tanulók nevelése, tanítása. Ezzel összefüggésben kötelessége különösen, hogy nevelő és oktató tevékenysége keretében gondoskodjon a gyermek, tanuló testi épségének megővéséről, erkölcsi védelméről, személyiségének fejlődéséről, és közreműködjön a gyermek- és ifjúságvédelmi feladatok ellátásában, a gyermek, tanuló fejlődését veszélyeztető körülmények megelőzésében, feltárásában, megszüntetésében.

Az iskolán belül elkövetett bűncselekmények esetén a pedagógus rendőrség felé történő jelzési kötelezettsége sem a büntetőtörvénykönyvben, sem a köznevelési törvényben nincs konkrétan megfogalmazva. Ennek ellenére a pedagógus, mint a gyermekek iskolán belüli testi épségéért és erkölcsi fejlődéséért felelős személy, jelzéssel élhet a büntetőeljárás lefolytatására jogosult szervhez.

A jogban járatlan pedagógusoktól az nem várható el, hogy helyi szinten konkrétan, annak teljes összefüggéseiben azonosítsanak egy bűncselekményt, vagy szabálysértést. Elvárható azonban, hogy egy oktató amennyiben iskolán belül elkövetett vélhetően jogsértő cselekményt észlel, az intézmény vezetője felé jelentési kötelezettségét teljesítse. Ezt követően az intézmény vezetője saját hatáskörben dönt arról, hogy adott esetben indít-e fegyelmi felelősségre vonást, valamint **intézményes formában jelzéssel él a rendőrség felé**. Mivel az iskola intézményes formában, annak vezetője révén élhet jelzéssel, a pedagógust nem terheli plusz jelentési kötelezettség, hiszen a bejelentés nem kell, hogy név szerint történjen. Ezzel a tanárok akár az érintett gyermekkel, vagy szülővel történő esetleges konfliktust, hibáztatást, személyhez kötődő felelősségre vonást elkerülhetik.

Itt szükséges megjegyeznünk azonban, hogy azokban az esetekben, melyekben az iskola nem tud állást foglalni az elkövetett cselekmény súlya vagy minősítése tekintetében, minden kötelezettség nélkül felveheti a rendőrséggel a kapcsolatot, a történetekkel kapcsolatban felvilágosítást, tájékoztatást kérhet. Azonban, ha egy üggyel kapcsolatban konkrét információk jutnak a rendőrség tudomására, akkor eljárási kötelezettség terheli. Az iskolán belüli fegyelmi felelősségre vonás nem akadálya, és nem kizárója adott esetben a gyermekek büntetőjogi vagy szabálysértési felelősségre vonásának.

Az érem másik oldala pedig, az, hogy ha a pedagógus feladatából folyó kötelességét súlyosan megszegi és felügyeletére, gondozására bízott gyermek testi, értelmi vagy erkölcsi fejlődését veszélyezteti, akkor vizsgálható büntetőjogi felelőssége is.

Az iskolán belüli erőszak megelőzése érdekében ezért szükséges az oktatási intézmények és a helyi rendőrség közötti szoros együttműködés és kapcsolattartása. Jelentősége nem csak a már bekövetkezett bűncselekményeket követő rendőrségi

eljárások megtételében rejlik, hanem a gyermekek közötti bűnelkövetés és áldozattá válás megelőzése miatt is kiemelten fontos. Így az iskolák a megelőzési tevékenységüket nem csak intézményen belül, hanem rendőrségi segítséggel is kifejthetik.

A helyi rendőrkapitányság munkatársai és az ingyenesen hívható 107, és 112 telefonszámon a nap 24 órájában az ügyeletes rendőrök azonnali segítségnyújtással és információval állnak rendelkezésükre.

Megelőzés - a gyermek a családjában él					Gyermekek helyettesítő védelme - a gyermek valamilyen okból kikerül a családjából				
Alapellátások			Gyermekvédelmi hatósági intézkedések		Szakellátások			Gyermekvédelmi hatósági intézkedések	
Típus	Fajtái	Hatáskör	Típus	Hatáskör	Típus	Fajtái	Hatáskör	Típus	Hatáskör
Pénzbeli ellátás	Rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény	Települési önkorm. jegyzője	Védelemben vétel	Járási gyámhivatal	Személyes gondoskodást nyújtó			Ideiglenes hatályú elhelyezés	Járási gyámhivatal
	Kiegészítő gyermekvédelmi támogatás	Települési önkorm. jegyzője	Iskoláztatási támogatás folyósításának szüneteltetése (felülvizsgálata, megszüntetése)		Területi szakszolgált.		Szociális és Gyermekvédelmi Főigazgatóság	Családба-fogadás	
	Rendkívüli gyermekvédelmi támogatás	Települési önkorm. képviselő testülete			Otthont nyújtó ellátás	Nevelőszülő - Hagyományos - Hivatásos - Speciális - Különleges Gyermekotthon - Gyermekotthon - Különleges (3 év alatt, fogyatékos) - Speciális	Szociális és Gyermekvédelmi Főigazgatóság	Átmeneti nevelésbe vétel	
	Óvodáztatási támogatás	Települési önkorm. jegyzője	Járási gyámhivatal	Tartós nevelésbe vétel					
	Gyermektartásdíj megelőlegezése	Járási gyámhivatal	Települési önkormányzat képviselő testülete	Utógondozói ellátás					
Oththonteremtési támogatás	Járási gyámhivatal		Utógondozás						
Természetbeni ellátás (védelemben vett gyermek részére)									
Személyes gondoskodást nyújtó ellátás		Települési önkormányzat							
- Gyermekjóléti szolgáltatás	Gyermekjóléti szolgálat (önálló intézmény) Családsegítő Szolgálat, illetve közös igazgatású intézmény önálló szakmai egysége Gyermekjóléti szolgáltató (önálló családgondozó/k)								
- Gyermkek napközbeni ellátása a gyermekjóléti alapellátás keretében	Bölcsőde Családi napközi Családi gyermekfelügyelet Házi gyermekfelügyelet Alternatív napközbeni ellátás (pl. játszóház, klubfoglalkozás)								
- Gyermkek átmeneti gondozása	Helyettes szülő Gyermekek átmeneti otthona Családok átmeneti otthona								

Területi gyermekvédelmi szakszolgáltatás feladatai

Bekerülő v. nevelésbe vett gyermek gondozási helyének meghatározása	Nevelőszülői hálózat működtetése	Örökbefogadás	Gyámság ellátása	Gyámok segítése	Szaktanácsadás	Intézmény működtetése
Személyiségvizsgálat	Alkalmassági vizsgálat	Nyilvántartás az örökbe fogadható gyermekekről	Hivatásos gyám alkalmazása	Kapcsolattartás a gyámokkal	Tudományos kutatások elősegítése	Átmeneti otthon működtetése (megyénként változó)
Szakvélemény készítése	Nevelőszülők kiválasztása	Örökbefogadó szülők felkészítése	Eseti gondnok alkalmazása	Családgondozás a gyermekjóléti szolgálattal közösen a vérszerinti családnál	Szakmai módszertani feladatok	Más otthont nyújtó ellátások működtetése (megyénként változó)
Egyéni elhelyezési terv készítése	Nevelőszülők képzése, továbbképzése	Örökbefogadásra való alkalmasság előtti eljárás	Vagyonkezelő eseti gondnok alkalmazása	Gyámok felmentésére javaslat		
Az ideiglenesen elhelyezett gyermek számára a befogadó kijelölése	Tanácsadás	Országos nyilvántartás tájékoztatása				

Gyermekjóléti szolgáltatás feladatai

A gyermek érdekeit védő olyan speciális személyes szolgáltatás, amely a szociális munka módszereinek és eszközeinek felhasználásával szolgálja az alábbi feladatok megvalósulását

A gyermek testi, lelki egészségének, családban történő nevelkedésének elősegítése	A gyermek veszélyeztetettségének megelőzése	A gyermek veszélyeztetettségének megszüntetése	A családjából kiemelt gyermek visszahelyezése
Gyermejjogokról tájékoztatás	Jelzőrendszer működtetése, megszervezése	Családgondozással a gyermek problémáinak rendezése, a családi működési zavarok ellensúlyozása	Családgondozás a gyermeknevelési körülmények megváltoztatása érdekében (a szakszolgálattal együtt)
Gyermek fejlődését biztosító támogatásokról tájékoztatás, és hozzájutás segítése	A veszélyeztetettséget előidéző okok feltárása, ezekre javaslat készítése	Családi konfliktusok megoldásának segítése (válás, kapcsolattartás), konfliktuskezelő szolgáltatás	Utógondozás
Tanácsadás, a hozzájutás megszervezése (óvodáztatási támogatás)	Együttműködés megszervezése	Egészségügyi, szociális ellátási, hatósági beavatkozás kezdeményezése	
Várandós anya segítése <i>Tájékoztatás a gyermeke felnevelését nem vállaló anyának. Segíti az átmeneti gondozáshoz való hozzájutásban. Részletes tájékoztatást ad az örökbefogadásról.</i>		Javaslat a gyermeknek a családból való kiemelésére, gondozási helyére, annak megváltoztatására	
Szabadidős programok szervezése			
Hivatalos ügyintézés segítése			

Ezen kívül:

A településen élő gyermekek helyzetének és veszélyeztetettségének figyelemmel kísérése
Védelembe vett gyermekek gondozási – nevelési tervének elkészítése
Oktatási-nevelési intézmények gyermekvédelmi munkáját segíti
Felkérésre vizsgálja az örökbe fogadni szándékozók körülményeit
Részt vesz a Kábítószerügyi Egyeztető Fórum Munkájában

Gyermejjogi képviselőnek hely biztosítása
Gyermekek panaszainak orvoslása
Felkérésre környezettanulmányt készít
Új ellátások bevezetésének kezdeményezése
Helyettes szülői hálózat működtetése

Felhasznált szakirodalom:

- 2012. évi C. törvény, a Büntető Törvénykönyvről
- 1997. évi XXXI. törvény a Gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról
- 1993. évi LXXIX. törvény a közoktatásról
- Dr. Gratzner Gábor, Dr. Szabó Henrik, Sövényházi Edit: MEGÓV-LAK, Bűnmegelőzési jó tanácsok fiataloknak, felnőtteknek, Budapest, Korona, 2010
- Sárkány M. Dóra r. hadnagy – Diák-„Intő” ... BAZ MRFK
- Budapesti Rendőr-főkapitányság – „Ne tedd, ne tórd” bűnmegelőzési programja